

Adidas

Vpůl čtvrté ráno byl poplach. Svoobodník řval jako idiot, Josef Vítek mátožně vyběhl na kasárenský dvůr, vojenské kanady měl obuté jen tak, naboso. Jestli bude následovat nějaký pochodový přesun, tak potěš pámbu.

Naštěstí k ničemu podobnému nedošlo. Stručné hlášení, pozor, pohov, rozhod...

Zdálo se, že už se nevyplatí vracet na kavelec, Vítek však usnul prakticky ve stejnou chvíli, kdy zalezl pod deku.

Budíček!

Dril prvních vojenských týdnů nenechal val moc času na nějaké přemýšlení nebo na vzpomínky. Teprve večer, po posledním nástupu, se rozdávala pošta. Roztrhl obálku okrajem aluminiové lžice.

„Nic nemají,“ psal kamarád Tonda Materna. „Docela nic. Jsme za vodou!“

Přes tísnivost armádního přijímače pocítil Josef Vítek cosi jako úlevu.

● ● ●

Strojopisné protokoly plné překlepů vracejí čas o triadvacet let zpátky. Dvě dějství měla návštěva u babky Strakové. To první se odehrálo začátkem listopadu roku 1983. Nejdřív o tom často hovořili.

„Kolik toho může mít?“

„Sto litrů. Nejmní.“

„Kurva!“

To byly velké peníze. Příjem za dobré dva tři roky práce. Prachy, za které se dá pořídit automobil. Nový. Ne polorozpadlý jako ta slepovaná popelnice, jakou si občas Materna půjčoval.

Do Jílového dojeli autobusem. Bez ohledu na pokročilý podzim bylo příjemné teplé počasí, lidé vyrazili na poslední úklid zahrádek.

Vítek tiše nadával.

„Čuměj na nás jako v biografu.“

Domek Anežky Strakové stál na okraji

obce, v místě, kde klasické venkovské chalupy plynule přecházely do kolonie chat. Spadané listí šustilo pod nohama. Ve vedlejším stavení zvonila cirkulárka.

„Jdem na to?“

Materna zavrtěl hlavou. Soused vypnul pilu a kolečko plné špalků tlačil ke dřevníku.

„Hledáte někoho, mládenci?“ zeptal se vcelku přátelsky.

„Ne, rozhodně ne. Ale máte tu hezky.“

„To už stejně dlouho nevydrží,“ mínil soused a pustil se do skládání dřeva. Vítek s Maternou se otočili a vraceli zpátky, nebylo rozumné se o cokoli pokoušet. V Praze, v restauraci U Viaduktu, pochmurně přepočítávali hotovost složenou z drobných mincí.

„Mohli jsme si aspoň pučit,“ řekl Materna.

● ● ●

O necelých pět měsíců později, přesněji řečeno patnáctého března roku čtyřiaosmdesátého, bylo už ve vzduchu cítit přicházející jaro. Soused Peterka se v penzi poněkud nudil, a tak chodil paní Strakové nakupovat docela rád. Popovídal si, vypil hrnek kafe, někdy štamprlíčku likéru.

„Zítřka to samé?“

„Áno. A můžete mi k tomu vzít jedno kuře? V neděli přijede dcerka.“

„To víte, že jo.“

„Těch rohlíků aspoň pět. Udělám nádivku.“

Pan Peterka si úkoly pečlivě napsal na papírek, dávno už nevěřil vlastní paměti. Druhý den ráno tiskl tlačítko zvonku. Uvnitř to klínalo, ale nic víc se nedělo. Aby se tak paní Anežce něco stalo, napadlo ho. Nedávno upadla a od té doby se bez hole neobejde.

Brankou vstoupil na malý dvorek a obešel dům. Okno do zahrady bylo dokořán. Tak takové teplo snad ještě není. Vrátil se ke vchodu, zkusil dveře, byly nezamčené.

„Haló! Paní Straková!“

Nikdo neodpovídal.

Vešel dovnitř. Dlážděná chodba s věšákem na šaty, uhlák plný poskládaných briket. Nakoukl do kuchyně.

Stará paní ležela pod převrženým kuchyňským stolem, nehybná a tichá. Taška s nákupem upadla na podlahu.

„Co je vám?“

Sklonil se k tělu a snažil se nahmatat tep. Marně, zápěstí bylo studené jako led.

● ● ●

Policejní vozy, umělohmotné pásky zabírající přístup k zvědavcům. Ze zažloutlého protokolu o ohledání místa činu můžeme sledovat postup kriminalistů krok za krokem.

– Tělo Anežky Strakové leželo zčásti na boku, přes hlavu měla obtočenou pérovou přikrývku. Po zvednutí stolu bylo vidět ruce svázané bílou dvoulinkovou šňůrou od elektrického spotřebiče. V pravé krajině čelní byly vlasy silně zakrváceny, po jejich rozhrnutí se objevila rána přibližně šest centimetrů dlouhá.

V celém bytě byl značný nepořádek, šatstvo a další věci byly vyndány ze skříní, skříněk i zásuvek, všechno bylo naházeno na sobě, dokonce byla otevřena i dvířka vyhaslých kamen. Za hlavou ženy našel technik přeražený kus hole, jejíž druhá část ležela na mycím stole v předsíni. V ložnici byla pod prádlem vyhozeným na podlaže nalezena modrá kameninová váza a v ní 17 000 korun v papírových bankovkách. Okno vedoucí z ložnice na parcelu směřující k lesu bylo otevřené...

S kriminalistickou pečlivostí byly sbírány jednotlivé stopy, otisky prstů, mikrovlákna z použitých rukavic, vlasy, rozslápnutý nedopalek cigarety. Nejzřetelnější byly otisky šlépějí na dlaždicích chodby a v měkké zahradní hlíně pod otevřeným oknem.

Fotografie šlápot byly prostřednictvím

telexu poslány do centra obuvnického průmyslu republiky, do města, které se tehdy jmenovalo Gottwaldov.

Odpověď expertů byla stručná. Podrážky s podobným vzorem nevyrábíme, jedná se o značně opotřebované boty firmy Adidas. Pokud je známo, nejsou dováženy, a tím pádem je není možné získat v běžném prodeji. Používají je někteří vrcholoví sportovci, jde o prestižní značku, která se mohla do země dostat individuálním importem.

• • •

„Byla bohatá, říkalo se to.“

„A půjčovala peníze. No, kdekomu. Každý byl občas potřebnej.“

Pověst zprvu napovídala na jakousi venkovskou lichvářku, nicméně jak další šetření ukázalo, úroky, které paní Straková požadovala, byly vcelku nepatrné. Do školního sešitu pečlivě zapisovala cifry, jména a data. Před výplatou chodili k domku u lesa lidé z vesnice, chataři, omladina z diskoték. Vyšetřovací verze o loupežné vraždě si nemohla stěžovat na nedostatek podezřelých. Sousedé, trampové, vojáci z nedaleké posádky a samozřejmě příbuzní. Paní Straková měla vdanou dceru, která občas přijížděla na návštěvu.

„Víte, ona byla máma trochu dětinská. Těšilo ji, že je považována za bohatou. Že

živě, jako by se to odehrálo včera. Výpověď řidiče autobusu, který znal pravidelné pasažéry jménem a dušoval se, že do obce nepřivezl nikoho cizího. Vzpomínka trafikantky, u níž si dva mládenci kupovali startky. Shodou okolností i nedopalek zajištěný na místě činu byl této značky.

„Tak kolem dvaceti pětadvaceti let jim mohlo být. Víc těžko.“

Drobnosti, které s případem mohly, ale také nemusely souviset.

„Jo, u kapličky tenkrát parkovala škodovka. Taková popelnice. Napadlo mě, jestli si z nás někdo nedělá vrakoviště. Ale večer byl ten auták pryč.“

Jako dosti důležitá se ukázala výpověď poštovní doručovatelky. Měla už dávno po službě, když na cestě k lesu spatřila dva mládence.

„V zimě tu moc cizích lidí nepotkáte. Ale jednoho z nich jsem znala. Jako malého kluka, víte?“

„Jméno?“

„To je právě to. Je už to pár let. Jezdil tehdy s mámou do jedné chaty u řeky. Nebyla jejich, měli ji pronajatou. Na jméno si nevzpomenu, ale to stavení vám můžu ukázat.“

Desítky podobných cestiček se později ukázaly slepé, všechny však bylo nutno

prověřit se stejnou pečlivostí. Do srubu u vody jezdila jistá paní Maternová, synovi Antonínovi bylo v době vyšetřování o něco málo víc než devatenáct let.

Za sebou už měl dva tresty za vykrádání aut.

Jeho nejbližší kamarád Josef Vítka sloužil u armádního pěchotního

útvary jako voják základní služby.

„Jsou jako vosy, fakt. Buď rád, že máš od nich pokoj. Možná by bylo lepší s tou dovolenkou trochu počkat,“ psal mu na vojnu přítel Antonín Materna.

• • •

Druhý pokus si naplánovali na březen.

„Mohla by mě poznat.“

Pořídili si dámské punčochy, z biografů odkoukali, že když se přetáhnou přes hlavu, změní to člověka k nepoznání. Automobil zaparkovali na samém okraji obce poblíž malé kaple, bylo sychravo a nevlídno, ulice mezi domy zůstávaly prázdné.

V trafice na náměstí si Materna koupil cigarety.

„Pivko by bodlo.“

„To si dáme pak.“

Na kraj padl březnový podvečer. Ve stavení paní Strakové blikalo okno odlesky televizní obrazovky. Dírou v plotě prolezli do zahrádky, po schodišti se dostali k nezamčenému vchodu, odtud do předstíčky domku.

Prosklenými dveřmi chvíli pozorovali starou paní sledující televizní program. Pak

si přetáhli silon přes obličje a Vítka rázně vtrhl do místnosti.

„Co chcete?“

Anežka Straková se zvedla z křesla a zamávala holí. Materna jí hůl vytrhl a udeřil. Když padla na zem, hodil přes ní péřovou deku a ruce jí svazoval šňůrou vyrvanou z rozhlasového přijímače.

„Tondo, pusť mě!“ zasípala.

To byla osudová věta. Mladý muž si uvědomil, že přes maskování ho oběť poznala a celý další plán se rozsypal jako domeček z karet. Zbývalo jen jedno řešení. Materna tiskl deku na obličej staré paní tak dlouho, dokud nepřestala dýchat.

Pak prohledali byt. Místo zlata, šperků a očekávaných statisčů korun, našli jen pár drobných bankovek v zásuvce kredence. Skryše mrtvé ženy byly rafinovanější. Do vázičky, kterou shodili z příborníku, se nikoho z lupičů ani nenapadlo podívat.

• • •

V časech předcházejících dokonalé identifikaci pomocí analýzy kyseliny deoxyribonukleové se přítomnost pachatele na místě činu zjišťovala poněkud obtížněji nežli dnes. Sérologický rozbor slin z cigaretového nedopalku odpovídal krevní skupině podezřelého Materny. Mikrovlákná zachycená na péřové dece měla strukturu a barvu totožnou s vlnou Antonínova svetru, pachová konzerva, pečlivě uschovávaná po celou dobu vyšetřování, rozštěkala služebního psa před mladým mužem stojícím v řadě figurantů.

Svědci vyprávěli o kamarádství Antonína Materny a Josefa Vítka, služební automobil přivezl proto vojáka do hlavního města. Nutno poznamenat, že Josef se sice těšil domů, ale takhle si návrat od útvaru nepředstavoval. Prokurátor podepsal nařízení k domovním prohlídkám.

Našly se věci pocházející z řady drobných krádeží, nejpodstatnější důkaz byl ovšem ve veliké kabele se sportovními věcmi mladého Vítka. Tepláky, trika, a především strašlivě ošlapané a potrhávané boty značky Adidas. Trasologickým expertům stáří obuvi nevadí. Naopak. Poničená podrážka s vyrvanými kusy umělé hmoty umožňuje nejen druhovou, ale především individuální identifikaci. Podle závěru odborníků šlo o boty jednoznačně totožné s těmi, jejichž otisky byly odlity a ofotografovány v domku a na zahrádce paní Anežky Strakové.

Výsledky podezřelých probíhaly ve dvou oddělených místnostech prakticky současně. Josef Vítka se přiznal přibližně hodinu po první položené otázce, Antonínu Maternovi to trvalo o půl hodiny déle.

• • •

Soud první instance odsoudil Maternu na čtrnáct a Vítka na deset let odnětí svobody. Při odvolacím řízení byl Maternovi pobyt ve věznicí o jeden rok zkrácen. Oba odsouzení si svůj trest odpykali a není známo, že by se po propuštění dopouštěli dalších trestných činů. To je ostatně také důvod, proč byla jejich jména v našem vyprávění zmíněna.

Antonín JIROTKA

Foto Václav ŠEBEK a archiv

je důležitá, že za ní docházejí přátelé a za půjčky děkují. Měla poměrně dost peněz, před léty prodala parcelu, na které se začalo stavět. Ale ty povídačky o špercích a o zlatě byly jenom fámy. Dost se o úspory bála, schovávala je v různých skrýších. Jednou v létě je dokonce nacpala do kamen, zapomněla na to, zatopila, a pak musela ve spořitelně měnit ohořelé bankovky.“

Každá zmínka z výpovědí byla pečlivě prověřována. Otevřená dvířka kamen z ohledání místa činu mohla napovídat tomu, že vrah zmíněnou historku znal. Dcera i její manžel měli stoprocentní alibi, nicméně okruh jejich známých byl dosti široký.

Celkově se prověřovalo 428 osob, porovnávaly se otisky prstů, sérologické vzorky krve, velikosti bot.

„Výptávali se mě sonybojové,“ psal Antonín Materna kamarádovi na vojnu. „Možná se u tebe zastavěj taky, tak se nelekni. Jsou úplně vedle.“

• • •

I po třidvaceti letech ožívá ve starém vyšetřovacím spise den vraždy tak přesvěd-